

PRELEVAREA DATELOR BIOMETRICE ÎN PROCESUL DE DOBÂNDIRE A CETĂȚENIEI, ÎNTRE NECESITATE ȘI RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI

Lect. univ. dr. Andrei TINU
doctorand, Academia de Studii Economice

Abstract: By Government Emergency Ordinance no. 100 of 25 July 2024, published in the Official Gazette no. 740 of 29 July 2024, the primary, secondary and tertiary legislation on citizenship, namely Law no. 21/1991 and other normative acts, is amended and supplemented.

The most important changes made by this normative act are related to the introduction in the organic law on citizenship of provisions on the collection of biometric data at the time of filing the request by the applicant, as well as their storage and use by the institution that ensures the procedure for granting Romanian citizenship¹.

In this study, the author synthesizes the information on biometric data collection and analyzes it in the light of constitutional sources. Is the collection of biometric data a violation of Title II, Chapter II of the Romanian Constitution?² Are they necessary? Here are two research directions that the author proposes to address in this article.

Keywords: G.E.O. no. 100/2024, biometrics, electronic card, swiping, fundamental rights.

Introducere

Potrivit legii fundamentale, individul poate dispune de el însuși, cu condiția de a nu încălca „drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri”³. În acest sens, noile prevederi ale legislației privind cetățenia română, fie că vorbim de modificările aduse de Parlament, fie că ne referim la Ordonanța de urgență a Guvernului (O.U.G.) nr. 100/2024, prin care sunt introduse o serie de măsuri de ordin tehnic, par a interfera cu dreptul persoanei de a dispune de ea însăși, mai ales pentru persoanele care au o anumită reticență față de noile tehnologii.

¹O.U.G. nr. 100/2024, pct. 4, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/286306>, consultat la data de 31.08.2024, ora 16.35.

² Constituția României, 2003 (ediție electronică).

³ *Ibidem*, art. 26 alin (2).

Tehnicile moderne de prelevare și stocare ale datelor biometrice ale individului vin să asigure pe de o parte certitudinea că documentele corespund persoanei și, pe de altă parte, să asigure un flux rapid al transmiterii informației între terți. Constituie sau nu prelevarea datelor biometrice o încălcare a drepturilor fundamentale? Depinde din ce perspectivă privim. Atât prin proiectul de lege nr. 382/2024, supus controlului de constituționalitate, cât și prin O.U.G. nr. 100/2024, sunt introduse prevederi exprese referitoare la prelevarea datelor biometrice, la metodele de prelevare și la păstrarea acestora.

* * *

Proiectul de Lege nr. 382/2024, prin care legiuitorul își propune să modifice și să completeze prevederile referitoare la dobândirea și pierderea cetățeniei române aflate în vigoare, a fost supus, la sesizarea Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, controlului de constituționalitate⁴. Judecătorii ÎCCJ au constatat că proiectul de lege adoptat de Camera Deputaților ca for decizional încalcă principiul legalității în componenta privind calitatea, previzibilitatea și accesibilitatea legii, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, principiul statului de drept, reglementat de prevederile art. 1 alin. (3) al legii fundamentale și de prevederile art. 4 alin. (2) coroborat cu art. 53 din Constituție privind unitatea poporului și egalitatea între cetățeni⁵.

Concluziile Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt întemeiate pe examinarea conținutului normativ și raportarea textelor adoptate de Camera Deputaților la prevederile constituționale. Magistrații consideră că prevederile articolului 8 alin. (2) din lege, prin folosirea unor expresii „realizări educaționale relevante”, „contribuții deosebite” sau „participare activă”, oferă un grad mare de generalitate și un conținut necircumstanțiat, conducând la lipsa de previzibilitate a normei și la aplicarea și interpretarea neunitară a acesteia⁶.

O altă speță analizată este cea oferită de modificările propuse articolului 12 alin. (3) din lege, potrivit căreia cetățenia română se acordă „doar atunci când există certitudinea că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, orice îndoială cu privire la îndeplinirea vreuneia dintre ele ducând la respingerea cererii”⁷. În interpretarea judecătorilor ÎCCJ, aceste prevederi încalcă principii fundamentale, precum cel al bunei administrări, statuat de jurisprudența CJUE și care presupune obligația autorităților

⁴ Hotărârea nr. 5 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție din 27 iunie 2024, <https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2024/07/Hotarare-SU-nr.-5-2024.pdf>, consultat la data de 23 octombrie 2024, ora 12.20.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*, p. 3.

⁷ *Ibidem*, p. 5.

publice de a depune toate diligențele pentru rezolvarea, în condiții de claritate, transparență și imparțialitate, a tuturor cererilor cu care a fost investită⁸. Aspectele semnalate de autor, cărora li se alătură alte prevederi neclare, constituie în opinia magistraților ÎCCJ o încălcare a principiului legalității.

În ceea ce privește valorile constituționale privind unitatea poporului și egalitatea între cetățeni, Înalta Curte constată că prevederile articolului 15¹ alin. (5) lit. b) din Legea nr. 21/1991, aflată în curs de revizuire, prin care sunt exceptate de la cunoașterea limbii române persoanele care au depășit vârsta de 65 de ani, încalcă prevederile articolului 4 alin. (2) din Constituție și creează premisele apariției a două categorii de cetățeni⁹. „*Limba – se arată în textul hotărârii – reprezintă mai mult decât un simplu mijloc de comunicare, ea fiind liantul între generațiile anterioare, cea prezentă și cele viitoare, o componentă esențială a ceea ce ne definește în raport cu alte popoare și ne leagă ca națiune*”¹⁰. De aceea, în Hotărârea 5 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, sunt propuse o serie de măsuri care să asigure, ținând cont de existența unor limitări de natură cognitivă, standarde diferite de cunoaștere a limbii naționale¹¹.

Sesizarea Secțiilor Reunite ale Înaltei Curții de Casație și Justiție privind elemente de neconstituționalitate la PL-X 382/2024 a fost respinsă ca neîntemeiată, CCR reținând faptul că dispozițiile legale criticate nu contravin prevederilor articolului art. 1 alin. (5) din Constituție, fiind clare, precise și previzibile, ale art. 4 alin. (2), art. 16 alin. (1) și ale art. 53 din legea fundamentală, întrucât „*distincția între două categorii de solicitanți ai redobândirii cetățeniei române, după criteriul vârstei, cu privire la împrejurările în care se verifică în persoana acestora îndeplinirea unei condiții, are o justificare obiectivă și rezonabilă, urmărește un scop legitim, cu respectarea raportului de proporționalitate între acesta și mijloacele utilizate pentru atingerea lui*”¹². În concluzie, proiectul de lege aprobat, în calitate de for decizional, de Camera Deputaților, este constituțional, urmând să fie promulgat de Președintele României și aplicat de Autoritatea Națională pentru Cetățenie.

Analizând hotărârea prin care a fost sesizată Curtea Constituțională, constatăm că modificările referitoare la prelevarea datelor biometrice nu încalcă prevederile legii fundamentale. Modificările și completările Legii nr. 21/1991 contribuie la armonizarea legislației naționale cu prevederile internaționale în materie de cetățenie și vin să asigure cadrul legal acordării în condiții de siguranță a cetățeniei române. Astfel, la articolul 13², sunt prevăzute condiții noi pentru depunerea cererilor de dobândire a cetățeniei române. Așa cum am arătat și în articolele

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem, p. 8.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem, p. 9.

¹² Comunicatul Curții Constituționale din 29.10.2024, <https://www.ccr.ro/comunicat-de-presa-29-octombrie-2024/>, consultat la data de 29.10.2024, ora 21.23.

anterioare¹³, dar și în conținutul tezei de doctorat¹⁴, prin prelevarea datelor biometrice vor fi îndeplinite criteriile impuse de parteneriatul româno-american referitor la eliminarea vizelor de călătorie pentru cetățenii români.

Solicitantul cetățeniei române are obligația, în momentul depunerii cererii, de a se supune procedurii de prelevare a datelor biometrice, înțelegându-se prin acestea imaginea facială și impresiunea digitală a celor două degete¹⁵. Prelevarea datelor biometrice, stipulată de legislația incidentă, este aplicabilă copilului care a împlinit vârsta de 14 ani și persoanelor care au aplicat pentru cetățenia română pe dispozițiile articolului 8 indice 2 din lege. Acestea sunt colectate, în condițiile tehnice prevăzute de O.U.G. nr. 100/2024, la sediul Autorității Naționale pentru Cetățenie, la birourile teritoriale ale acestora și la sediile misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României din statul de pe teritoriul căruia solicitantul își are domiciliul sau reședința legală¹⁶.

Prelucrarea acestor date se face doar pentru a fi utilizate în procedura de verificare a unor elemente de identificare a persoanei, precum: identificarea solicitantului cu ocazia depunerii jurământului de credință față de România, a copilului care, la momentul depunerii cererii de dobândire a cetățeniei române, împlinise vârsta de 14 ani, în condiții similare primului caz, precum și identificarea titularului cardului de cetățenie, atunci când acesta (cardul – n.a.) trebuie prezentat potrivit legii. Datele biometrice vor fi folosite de către instituțiile însărcinate cu înregistrarea cererii privind eliberarea primului document de identitate (carte de identitate sau pașaport).¹⁷ Sunt exceptate de la furnizarea impresiunilor digitale copii minori care nu au împlinit în momentul depunerii cererii vârsta de 14 ani și persoanele pentru care prelevarea impresiunilor digitale este imposibilă din punct de vedere fizic¹⁸.

Datele biometrice digitale, respectiv impresiunile digitale, sunt eliminate din bazele de date ale autorităților, îndrituite să le utilizeze, în termen de zece zile de la data ridicării cardului de cetățenie de către titular, la momentul împlinirii a trei luni de la data programării ridicării acestuia, la împlinirea a șase luni de la comunicarea ordinului de respingere a cererii de acordare a cetățeniei române, la șase luni de la constatarea încetării efectelor ordinului președintelui ANC și de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a respins acțiunea formulată de solicitant. Ștergerea datelor, potrivit legii, este ireversibilă¹⁹.

¹³ Andrei TINU, <https://www.universuljuridic.ro/acordarea-cetateniei-in-unele-tari-europene-incursiune-in-legislatia-incidenta-in-materie-de-cetatenie-in-bulgaria-ungaria-ucraina-serbia-si-republica-moldova>, consultat la data de 29.10.2024, ora 22.43.

¹⁴ Andrei TINU, *Dimensiunea națională și transnațională a conceptului de cetățenie*, teză de doctorat, coord. prof. univ. dr. Mihai Bădescu, Academia de Studii Economice, București, pp. 51-53.

¹⁵ PL-X 382 privind modificarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991, art. 13².

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

Dacă proiectul de lege ce urmează a fi promulgat de președintele României, aplicat de Autoritatea Națională pentru Cetățenie, asigură cadrul general, O.U.G. nr. 100/2024 este aceea care conține o serie de prevederi suplimentare. Astfel, prin acest act normativ, se introduc noi completări referitoare la cardul de cetățenie și la personalizarea acestuia, la stocarea informațiilor și la ștergerea ireversibilă a acestuia etc.²⁰.

Personalizarea cardurilor de cetățenie, ce vor înlocui certificatele de cetățenie existente, se va face de către Centrul național unic de personalizare a pașapoartelor electronice din cadrul Direcției generale de pașapoarte din subordinea Ministerului Afacerilor Interne și va fi urmată de ștergerea, prin procedură automată și ireversibilă, a datelor stocate²¹.

Cardul de cetățenie va fi emis de Imprimeria Națională, personalizat de structura specializată a Direcției generale de pașapoarte și eliberat de Autoritatea Națională pentru Cetățenie, titularul fiind obligat să achite, la momentul depunerii cererii, contravaloarea acestuia²².

Concluzii

Aceste modificări contribuie la crearea unui cadru legislativ capabil să răspundă nevoilor unei societăți aflate în evoluție continuă și supuse unor complexe vulnerabilități. Riscurile post-globale ale terorismului și ale războiului informațional, incertitudinile legate de siguranța și securitatea lumii, încercările succesive de fraudare a procedurii de acordare și redobândire a cetățeniei române sunt elemente care au determinat legiuitorul să gândească un cadru legal suplu și predictibil. Prevederile privind biometria nu încalcă textul constituțional, dar există posibilitatea de a fi stipulate, ca și în cazul actelor de stare civilă, atât metodele novatoare, cât și cele clasice, care presupun depunerea documentelor pe suport de hârtie, fără prelevarea datelor prevăzute de textul legii și al O.U.G. nr. 100/2024.

Bibliografie

Legislație și alte documente

1. TINU Andrei, *Dimensiunea națională și transnațională a conceptului de cetățenie*, teză de doctorat, coord. prof. univ. dr. Mihai Bădescu, Academia de Studii Economice, București;
2. *Constituția României*, 2003 (ediție electronică);
3. *Comunicatul Curții Constituționale din 29.10.2024* (ediție electronică);

²⁰ O.U.G. nr. 100/2024 (ediție electronică).

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*.

4. *Hotărârea nr. 5 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție din 27 iunie 2024* (ediție electronică);
5. *Legea cetățeniei române nr. 21/1991, cu completările și modificările ulterioare* (ediție electronică);
6. *O.U.G. nr. 100/2024* (ediție electronică);
7. *PL-X 382 privind modificarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991* (ediție electronică).

Resurse online

1. <https://cdep.ro>;
2. <https://legislatie.just.ro>;
3. <https://www.ccr.ro/comunicat-de-presa-29-octombrie-2024>;
4. <https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2024/07/Hotarare-SU-nr.-5-2024.pdf>.
5. <https://www.universuljuridic.ro/acordarea-cetateniei-in-unele-tari-europene-incurs-iune-in-legislatia-incidenta-in-materie-de-cetatenie-in-bulgaria-ungaria-ucraina-serbia-si-republica-moldova>.